

CSALÁDJOGI ISMERETEK, I-II-III.

Szeibert Orsolya Ph.D

Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és
Dokumentációs Központ

2015. OKTÓBER 17.

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

- Partnerkapcsolatok körében a legvédelettebb
- Alaptörvény védelme, Ptk. védelme
- Házasság megkötése
- Házasság érvénytelensége
- Házasság felbontása
- házasság teljes és helyrehozhatatlan megromlása
- közös megegyezés nélkül
- közös megegyezéssel - járulékos kérdésekben meg kell állapodni
- ez érinti a szülői felügyeletet
- közös szülői felügyelet
- egyikük gyakorolja
- gyermek tartása
- kapcsolattartás
- mediáció lehetősége fokozottan támogatott

- Házasság személyi joghatásai
 - hűség
 - együttműködés
 - támogatási kötelezettség – akár a házasság felbontása után is
 - lakóhely megválasztásának közössége
 - egyéni érdekek tekintetében közös döntés,
 - a család érdekére tekintettel
- Házasság vagyoni joghatásai
 - támogatás kötelezettsége
 - közös háztartás fenntartása
 - tartás a házasság felbontása után is
 - jogosult rászorultsága
 - önhiba hiánya
 - érdemtelenség hiánya
 - kötelezett teljesítőképessége

- Házastárs tartási kötelezettsége
 - első a kiskorú gyermek – mostohagyermek
 - továbbtanuló nagykorú gyermek
- Házastárs – volt házastárs – volt élettárs egy sorban
- Volt házastárs esetén elsősorban pénzben
- Házastársak vagyoni viszonyai
 - törvényes házassági vagyoni jogi rendszer: vagyonközösség
 - szerződéssel eltérően rendezhetik
- Házastársak lakáshasználata a bontás után
 - közös kiskorú gyermek érdeke az előtérben
 - szülők kötelesek kiskorú gyermekük lakhatásáról gondoskodni
 - gyermek a bontás után ne váljon hajléktalanná

- Élettársi kapcsolat – tényleges együttélés házasság nélkül
- Szabályozza a Ptk. két „részletben”
- Szerződések között
 - élettársak fogalma
 - bíróság értelmezi és alkalmazza
 - vagyoni viszonyaikat rendezhetik szerződéssel
 - törvényi rendszerük lazább, mint a házastársaké
 - lakáshasználatot rendezhetik szerződéssel
- Családjogi rendelkezések között
 - élettársak tartása
 - kapcsolat megszűnése után
 - élettársak lakáshasználatának bírósági rendezése
- Élettársak nyilvántartása: közjegyzők vezetik:
 - Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása
 - nem keletkezteti az élettársi viszonyt

- Rokonság – egyenesági és oldalági rokonság
- Keletkezteti: leszármazás vagy örökbefogadás
- Egyenlő jogi helyzet (majdnem)
- Státusz keletkezésén van hangsúly
 - két szülői státusz: anyai és apai
 - más szülői státuszba nem kerülhet
 - egy szülő lehetséges
 - ettől részben elválik, hogy ki gyakorolja a szülői felügyeletet
- Leszármazás alapján
- Anya az, aki a gyermeket megszülte
 - ténykérdés
 - humánreprodukciós eljárás lehetősége
 - dajkaanyaság nincs
 - felveti a származás megismeréséhez fűződő jog kérdését

- Apaságot vélelem keletkezteti
- anya házassága – alapvélelem
- alapvélelem okai
- puszta házasság elegendő
- [anya nyilvántartással igazolt élettársi kapcsolata 2010-ben]
- humánreprodukciós eljárás – élettársak esetén
- apai elismerő nyilatkozat
- bírószági ítélet
- Érdek-összeütközések kezelése
- Házastárs és élettárs apasága ütközésének feloldása nemperes eljárással
- Teljes hatályú apai elismerés és apasági per ütközése
- Gyermek jogainak nagyobb védelme
- névviselés
- Anya nem kerül kizárásra a perből

SZÜLŐI FELÜGYELET KÉRDÉSEI 1.

- Gyermek mindennek feletti érdeke
- elsődleges elv
- nemzetközi dokumentumok, elsősorban Gyermekjogi Egyezmény – rendelkezései
- különböző jogrendszerek eltérően jelölik meg
- ennek pontos megjelölése hiányzik - körüljárható
- általánosságban nem is definiálható
- jelentősége van a konkrét gyermeknek (életkorának, nemének, képességeinek, személyiségének, szükségleteinek, állapotának, eü. állapotának, ítélőképességének), a konkrét helyzetnek, az adott társadalmi erkölcsnek, értékeknek.
- Változó! Új ügyek, új értelmezés

- Gyermek mint önálló személyiség – nemcsak gondozásra szoruló lény
- emberi méltóság – Gyermekjogi Egyezmény
- védelemre szorultsága egyértelmű
- autonómiájának mértéke változó – társ. megítélés
- Diszkrimináció tilalma
- számos egyezményben jelentkezik (Brüsszel II. A. r.)
- nem házasságból származó gyermek
- számuk fokozatosan nő
- Magyarországon 1946 (1952) óta nem jogi kérdés – öröklési jog
- vannak még megkülönböztető szabályok egyes jogrendszerekben – tendencia: ennek felszámolása

- diszkrimináció tilalma a szülőkkel szemben is tiltott
- egyéb területek
- Nem, lakhely (vidék), családjukon kívül nevelkedő gyermekek, etnikai kisebbséghez tartozók, intézményben élők, más állampolgárságúak, egyedülálló szülők gyermekei, vérfertőző kapcsolatból született gyermekek stb.
-

- emberi jogi hatások
- gyermek egyenlősége szülők helyzetétől függetlenül
- szülők egyenlősége
 - független házasságuk lététől – szülői jogállástól függ
- anya és apa egyenlősége
- együtt élő szülőknél megvalósulhat
- nehezíti: családok, szülők párkapcsolatának felbomlása
- hatalmi elem háttérbe szorulása – nem „hatalom”
- kötelezettségek elsődlegessége – gyermekvédelem
- gyermeki jogok későbbi előtérbe kerülése
- kiskorú: szülői felügyelet vagy gyámság alatt
- szülői felügyelet: gyakorolja a szülő; szünetel; megszűnik
- amíg egyik gyakorolja: szülői felügyelet, nincs gyámság
- mindkét szülőnél szünetel: gyámság
- a „szülői” fogalom azért megjelenik
 - részben új

- alapvető elemei: elsősorban kötelezettségek
- gyermek fejlődésének előmozdítása
- együttműködés
- közös gyakorlás során: egyenlők a jogaik
- gyermek döntésekbe való bevonása – szülők
 - tájékoztatni
 - véleményt nyilvánít, együtt dönt a szülőkkel
 - vélemény figyelembe vétele – kor, érettség
 - ítélőképesség
- korlátozása kivételesen, arányos mértékben
 - csak a gyermek érdekében

- **gyermek nevének meghatározása**
- szülők döntenek közösen: családnév, utónév
- extra rendelkezések házastárs szülők esetén (közös név)
- ha felhívásra nem döntenek: gyámhatóság ad nevet
- nincs gyermek apjának tekintendő személy
- gyermek anyja családi nevét viseli (főszabály)
- képzelt személy apaként való bejegyzése
- csak anyja kérésére
- gyermek nagykorúvá válása után kérheti – törlést is
- milyen név választható
- ha mindkét szülő ismeretlen (Gyer.)
- gyámhatóság gyámot rendel, meghatározza a gyermek nevét

- **gondozás-nevelés**
- gyermek felnevelése
- lakhatás biztosítása: szülők saját lakásukban, háztartásukban
- akkor is, ha átmenetileg máshol tartózkodik
- 16. évét betöltött gyermek elhagyhatja
- gyámhatóság engedélyével
- szülői felügyelet fennmarad
- külföldi tartózkodás – mindkét szülő engedélyével
- letelepedés céljával – ilyen megállapodás

- **gondozás-nevelés 2.**
- életpálya meghatározása, iskola, tanulmányok
- gyermek és szülő közösen döntenek
- szülő és gyermek közötti vita: gyámhatóság
- gyermek képességei, tanulmányai, eredményei, egészségi állapota
- tényleges családi kapcsolatban álló személy
- részt vehet egyes feladatok ellátásában
- huzamos együtt nevelkedés

- **vagyonkezelés**
- minden vagyonát, amely nincs kivéve a kezelésük alól
- vagyonkezelés alól kivéve:
- ezzel a kikötéssel kapott vagyontárgy
- más személy, vagyonkezelő gyám
(gyámhatóság)
- szülők közösen gyakorolják DE
- lehetséges, hogy csak egyik szülő gyakorolja – másik szülő vagyonkezelési joga szünetel
- két tipikus esete: akadályoztatás, nem a gyermek érdekében jár el
- vagyonkezelői jog korlátozható, megvonható

- **vagyonkezelés 2.**
- biztosíték- és számadási kötelezettség nélkül
- szemben a gyámmal
- rendes vagyonkezelés mint saját ügyeikben
- kártérítési kötelezettségük lehet
- korábban „beszolgáltatási kötelezettség” -
- új Ptk.: gyámhatóságnak akkor kell átadni, ha nem kell készen tartani, és kötelezettségüket súlyosan megsértik
- vagyonkiadás

- **törvényes képviselő**
- cselekvőképtelen – 14 év alatti
- jognyilatkozat semmis – törvényes képviselő jár el
- szülő vagy gyám
- gyermek véleményének figyelembe vétele
- korlátozottan cselekvőképessé – 14. év betöltése után
- (nem cselekvőképtelen állapotú)
- maga tesz jognyilatkozatokat
- törvényes képviselő hozzájárulásával érvényes
- törvényes képviselő tesz jognyilatkozatot
- gyámhatóság jóváhagyása is szükséges bizonyos esetekben
- 17. év betöltésével: gondnokság alá helyezés

- **törvényes képviselő 2.**
- személyi és vagyoni ügyekben való képviselő
- gyermek személyesen tehet meg bizonyos jognyilatkozatokat
- legszemélyesebbek
- ellenérdekeltség esetén szülő nem járhat el
- eseti gyám jár el
-

- szülői jogok – gyermek jogai
- „hagyományos megoldás”:
 - a szülői felügyeleti jogot az a szülő gyakorolja, akinél a „gyermeket elhelyezték”
 - anya és apa helyzete más
- különélő szülő felügyeleti joga szünetel – emellett joga és kötelezettsége s kapcsolattartás (+ tartásdíj fizetése)
- tendencia: különélő szülő jogainak bővülése
- 1986-ig: „hagyományos megoldás”
- De: független attól, hogy házastársak vagy élettársak!
- 1986-tól: „együttdöntési jog” bevezetése
-

- Együttdöntési jog célja: különélő szülő nagyobb részvétele a gyermek életében
- együttműködést igényel
- ha egyik szülő/mindkét nem alkalmas?
- gyermek sorsát érintő lényeges kérdések:
- gyermek nevének meghatározása + megváltoztatása (1995)
- tartózkodási helyének kijelölése
- iskolájának megválasztása
- életpályájának megválasztása
- 1995 –től: újabb változtatások: jogok bővülése
- vagyonkezelés és vagyoni ügyekben törv. képvis.
- közös szülői felügyelet különélő szülők esetén is

- Ptk.:
- együtt döntés köre gyarapodott
- pontosítás: gyermek más tartózkodási helyének kijelölése
- állampolgárság megváltoztatása
- megállapodás hiányában gyámhatóság dönt
- közös szülői felügyelet előtérbe került az eddigieknél jobban
- nagyobb figyelem a közös szülői felügyeletet gyakorló szülők helyzetére

KÜLÖNÉLŐ SZÜLŐK, LEHETŐSÉGEK

- Ptk.:szülők megállapodása – járulékos kérdés lehet bontásnál
- bírósági döntés
- Amíg nincs megállapodás/bírósági döntés: közös a szülői felügyelet
 - hallgatólagosan lehet dönteni
- Megállapodás
- közös szülői felügyelet
- jogok és kötelezettségek megosztása
 - egyes feladatok szerint is
- csak egyikük gyakorolja
- Így három lehetőség:
- közös szülői felügyelet
- megosztják az egyes feladatokat/kötelezettségeket
- csak egyikük gyakorolja

KÜLÖNÉLŐ SZÜLŐK KÖZÖS SZÜLŐI FELÜGYELETE

- 1995-ig még a szülők ilyen irányú egyetértése esetén sem!
- Gyermekjogi Egyezmény
- szülők erre irányuló akarata, megegyezése kell
- Európában is általános tendencia
- Csjt. szűkkörűen fogalmaz – gyakorlati kérdés
- komoly együttműködést igényel
- tartóssága időnként kérdéses
- ha sikeres, igen előnyös lehet
- bármelyik esetben megvalósítható – bírósági döntés nélkül is
- kérhető a bíróságtól a megszüntetése

- szülők megállapodása nélkül nem
- gyakorlatban kérdéses
- váltott elhelyezés is lehet
- tartás kérdését azért rendezni kell
- kapcsolattartást nem
- minden kérdésben együtt döntenek,
nemcsak a lényeges kérdésekben

- nincs „gyermekelhelyezés”
- „szülői felügyelet gyakorlása” helyett korábban „teljes körű gyakorlása”
- nincs a szülői felügyelet szünetelése megállapítva
- gyermek életét érintő lényeges kérdésekben közösen döntenek
- közös szülői felügyelet – nem feltétel a gyermek elhelyezése vagy a szülői felügyelet egyik fél általi gyakorlása – lehet váltott elhelyezés is

- bíróság dönt kérelemre vagy hivatalból: „melyik szülő gyakorolja a szülői felügyeletet”
- kerettényállás marad
- egyik szülő gyakorolja –
- másik szülő: együttdöntési jog a lényeges kérdésekben
- feljogosítható még:
- gondozással, neveléssel kapcsolatos egyes feladatok ellátására
- vagyonkezelésre
- vagyoni ügyekben törvényes képviselőre
- korlátozható/megvonható:
- valamely lényeges kérdésben a döntési jog

- korábban gyermekelhelyezés
- ma: szülői felügyelet teljeskörű gyakorlása
- bíróság döntése 17. számú Irányelv alapján
- 1/2004 PJE: hatályon kívül, DE továbbra is alk.
- testi, szellemi és erkölcsi fejlődés jobb biztosítása
- „legkedvezőbben”
- ítélkezési gyakorlat nagy jelentősége

- korábbi sematikusság helyett differenciálás
- gyermek meghallgatása - közvetlenül vagy szakértő útján
- szakértő véleményének jelentősége
- ítéłőképes gyermek véleményének figyelembevétele
- 14 éves kor jelentősége
- gyermek véleménye – szűłők megállapodása
- szűłők egyenjogúsága
- gyermek neme és életkora mint egy-egy szempont
- múltbéli események alapján jövőre nézve kell döntést hozni
- tartósság igényével
- csak a fennálló körűlmények alapján
- minden körűlményt értékelni kell – mérlegelés

- Érzelmi kötődés különleges jelentőségű
- Másik szülő káros befolyása?
- Ragaszkodás – nevelés megkönnyítése
- Állandóság
- Nem feltétlenül a környezet, hanem a pozitív nevelési hatások állandósága
- Nem teremthető meg kirekesztéssel
- Testvércapcsolat
- Házastársi hűséget sértő magatartás
- Jelentősége
- Gyermekkel szembeni felelőtlenség?

- szülő személye
- objektív jellemzők, körülmények:
- lakhatás biztosítása
- szülővel együttélő személyek
- gyermek tanulmányainak biztosítása
- gyermek egészségi állapota
- szubjektív jellemzők:
- szülő tulajdonságai
- életvitele, alkata, gyermeknevelési képessége
- korábbi kapcsolatból származó gyermekekkel való kapcsolat
- egészségi állapota
- vallás !!! – szigorúan nem jöhet figyelembe

BÍRÓSÁGI DÖNTÉS – HARMADIK SZEMÉLYNÉL VALÓ ELHELYEZÉS

- Ez marad „gyermekelhelyezés”
- szülő: elsősorban kötelezettségei vannak, ezt követően jogai
- főszabály: amíg egyik szülő alkalmas, nem kerül harmadik személyhez a gyermek
- kivételekkel
- ha a szülőnél történő elhelyezés a gyermek érdekét veszélyezteti ÉS
- a harmadik személy kéri
- gyámul kell kirendelni
- szülők felügyeleti joga szünetel
- állandóság kialakult, tartósság igényével
- tipikusan: nagyszülő

- szülői felügyelet gyakorlásának és gyermekelhelyezésnek a megváltoztatása
- bíróságtól kérhető
- körülmények lényeges megváltozása esetén
- DE szükséges, hogy a megváltoztatás a gyermek érdekében áll
- felróható szülői magatartás jelentősége
- jogosulatlan elvitele a gyermeknek

- önálló új rész
- szülők együttműködési kötelezettsége
- gyermek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében
- egymás családi életét tiszteletben tartva
- tájékoztatási kötelezettség
- gyermeket nevelő szülő
- fejlődés, eü. állapot, tanulmányok
- rendszeresség
- közösen gyakorolt szülői felügyeleti jogok
- lényeges kérdések
- főszabályként mindketten –kivételesen nem
- nincs megegyezés: gyámhatóság dönt

- mostohaszülő 4:198. § (1)
- csak a szülő házastársa, ha a közös háztartásban nevelik a gyermeket
- nevelőszülő 4:199. § (2) - Ptk.-beli nevelőszülő
- saját háztartásában hosszabb időn át ellenszolgáltatás nélkül gondoskodik
- jellemzően: szülő élettársa
- harmadik személy, akinél a bíróság elhelyezi
- családba fogadó
- tényleges családi kapcsolatban álló személy 4:154. §
- gyermekvédelmi nevelőszülő 4:122. § (2) – Gyvt.-ben nevelőszülő!!!!
- gyámhatóság határozata alapján nála elhelyezett gyermeket ellenszolgáltatás ellenében saját háztartásában neveli

- Korábban családjogi szabály – 2014 III előtt Gyvt.
- Jelenleg Ptk. 4:187-189. §§
 - szülő(k) kéri(k) – szülői kezdeményezés
 - akadályoztatásuk miatt átmenetileg
 - gyermek másik családban nevelkedjen
 - gyámhatóság engedélyezi
 - szülői felügyeleti jog szünetel
 - családbafogadó gyám lesz
 - szülő: együttdöntési jog, kapcsolattartás ,
tartás

- A szülői felügyelet jog fennmarad, de nem gyakorolható/ nem gyakorolják. Következménye lehet: gyámság
- szülőnek nem (vagy kevésbé) felróható okból:
 - cselekvőképtelen
 - korlátozottan cselekvőképés kiskorú
 - életkor jelentősége – 16 éves kor felett
 - (házasságkötéssel cselekvőképesség szerezhető)
- cselekvőképességben ebben a tekintetben részlegesen korlátozott
 - ismeretlen helyen távollévő – okirattal igazolható
 - ténylegesen akadályozott – mérlegeléssel
 - családba fogadás
 - hathetes életkor alatt – örökbefogadáshoz való hozzájárulás

- A szülői felügyelet jog fennmarad, de nem gyakorolható/ nem gyakorolják. Következménye lehet: gyámság
- szülőnek (inkább) felróható okból:
- gyermek harmadik személynél kerül elhelyezésre
- nevelésbe vett gyermek [gyermekvédelmi hatósági intézkedés (családból kiemelés)] és nem szűnt meg a szülő szülői felügyeleti joga
- ideiglenesen elhelyezett gyermek
- életközösségben él a szülői felügyeleti jogtól megfosztott szülővel
- távoltartás került elrendelésre

- Gyermek nagykorúvá válik
- Gyermeket örökbe fogadják (kivéve, ha szülő házastársa)
- A gyermek elérte hat hetes kort és a szülő nem vonta vissza a hozzájárulását
- „Inkubátorban” hagyta a gyermeket és hat héten belül nem jelentkezett
- Szülő halála – Ptk. nem említi
 - egyik szülő meghal és közösen gyakorolták:
 - túlélő szülő gyakorolja
 - egyik szülő meghal és nem volt közös szülői felügyelet
 - másik gyakorolja, ha nem szüntették meg
 - ekkor a gyámhatóság felhívja e jogok gyakorlására
 - nem: ha szünetel vagy a gyermek érdekében ellentétes

- Bíróság szünteti meg:
 - gyermek jólétének súlyos sérelme/veszélyeztetése
 - nevelésbe vett gyermek és a szülő nem változtat életvitelén
- Gyermekkel nem tarthat kapcsolatot
- Szándékos bűncselekmény valamelyik gyermeke ellen és szabadságvesztés büntetés:
 - valamennyi gyermek tekintetében megszüntethető
 - kihathat a később született gyermekekre is
- Visszaállítható, ha már nincs olyan ok, amely miatt megszüntették
- Perben hozott döntés mindenkivel szemben hatályos

- New York-i Egyezmény – személyesség, közvetlenség
- határokon túl is
- Ptk. – alapszabályok – szélesebb körben különélő szülő
- Gyvt. – családból kiemelt gyermek
- Gyer. (korm. r.) – részletszabályok
- 1. Különélő szülő és gyermek
- 17. Irányelv - nem fenntartott, de (1/2014. PJ határozat)
- szülői , nagyszülői kapcsolattartás
- 2. Gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermek
- családból kiemelt gyermek (nevelésbe vett gyermek)
- családdal való kapcsolat fenntartása

- gyermek joga
- különélő szülő joga/kötelezettsége – főszabályként
- gyermeket nevelő szülő köteles biztosítani
- szülői felügyeleti jog szünetelése esetén is
- kivéve: távoltartás elrendelésére került sor
- kivételesen akkor is, ha a szülői felügyeleti jogot megszűnt, mert
- - a szülői felügyeleti jogot bíróság megszüntette
- - nyílt örökbefogadás - másik szülő házastársa által történik
- - „inkubátorban elhelyezett” gyermek esetén, ha a gyermek örökbefogadására nem került sor
- a gyermek érdekében

KAPCSOLATTARTÁS 3.

- szülő
- más hozzátartozók:
- nagyszülő
- testvér
- egyéb feltételek mellett: szülő testvére, szülő házastársa
- megmarad örökbefogadás speciális esetében - halál révén szűnt meg
- kérelemre: volt mostohaszülő, nevelőszülő, gyám, akinek apasági vélelmét megdöntették
- ha huzamosan a háztartásában nevelte

- szülő
- különböző formák
- személyes találkozás, együttlét, elvitel
- rendszeresen, huzamosan (oktatási szünetek)
- személyes találkozás nélkül is
- külföldre vitel (abban az időtartamban)
- költségeket a kapcsolattartásra jogosult viseli, eltérő rendelkezés lehetséges
- Gyer.: folyamatos, időszakos, felügyelt
- felügyelt: biztonságos körülmények között a kapcsolat felépítése/helyreállítása

KAPCSOLATTARTÁS 5.

- rendezése
- megállapodással
- bíróság dönt – házassági, szülői felügyelet rendezése iránti perben
- gyámhatóság dönt
- döntés szempontjai: egyedi helyzetek tekintetbe vétele
- gyermek meghallgatása
- határozatnak tartalmaznia kell:
 - kapcsolattartás gyakorisága, időtartama, gyermek külföldre vitele
 - gyermek és okmányai, tárgyai átadásának, visszavételének helye, ideje, módja
 - esetlegesen közreműködő személy
 - akadályozó körülményekről való kölcsönös tájékoztatás
 - elmaradt kapcsolattartás pótlásának rendje

- kölcsönös tájékoztatási kötelezettség
- kellő indok nélküli akadályozás/szabályszegés
- kártérítési kötelezettség
- igazolt költségek viselése
- gyámhatóság/bíróság korlátozhatja, megvonhatja
- végrehajtás mindig gyámhatóság feladata
- felhívás
- „meghatározott cselekmény végrehajtása”
- egyéb eszközök – védelembe vétel, mediáció

- Ha konfliktusok/kommunikációs problémák
- gyermekjóléti központ kapcsolatügyeletének vagy gyermekjóléti szolgálatnak a közreműködése kezdeményezése
- védelembe vétel
- Végrehajtás felfüggesztése, ha
- felek gyermekvédelmi közvetítő eljárást vagy támogatott közvetítő eljárást vesznek igénybe
- kötelező gyermekvédelmi közvetítő eljárást rendel el vagy
- kötelező támogatott közvetítő eljárást

- Házastársak (4:22. §)
 - bontóper megindítása előtt, bontóper alatt
 - megegyezésen alapuló rendezés érdekében
 - perbeli egyezségbe foglalható a megállapodás
 - saját elhatározásból/bíróság kezdeményezésére
- Szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránti perben (4:172. §)
 - bíróság kötelezővé teheti – indokolt esetben
 - szülői felügyelet megfelelő gyakorlása
 - együttműködés biztosítása
 - kapcsolattartás
- Gyámhatósági eljárásban (4:177. §)
 - szülők közötti együttműködés, különélő szülő jogainak biztosítása – kapcsolattartásra is vonatkozóan

- 2002. évi LV. tv. – közvetítés
- új rendelkezések: kötelező közvetítés - bíróság elrendelheti bontás, illetve szülői felügyelet rendezése kapcsán
- felek kötelesek közvetítőhöz fordulni és
- első megbeszélésen részt venni
- maga a mediáción való részvétel és mediációs megállapodás nem kötelező
- bírósági közvetítő (2012. júliusában került bevezetésre)
- (lehet bírósági titkár, bíró)
- A bíróság által elrendelt kötelező közvetítést végzi:
 - bírósági közvetítő
 - alávetési nyilatkozatot tett közvetítő
 - közvetítő („piaci” ár)

KÖZVETÍTÉS A GYÁMCHATÓSÁGI ELJÁRÁSBAN

- 2002. évi LV. tv. – közvetítés mediáció
- kérelemre
- hivatalból elrendelt („kötelező”)
- mindkettő lehet:
 - gyermekvédelmi közvetítői eljárás
 - támogatott közvetítői eljárás
- gyermekvédelmi közvetítő – névjegyzék
- támogatott közvetítő – területi gyermekvédelmi szakszolgálat nyújtja
- díjtételek eltérők

- Nem áll szülői felügyelet alatt: gyámság alatt áll
- Gyám: gondozó, nevelő, vagyonkezelő, törvényes képviselő
- Közelítés a szülő helyzetéhez
- kivétel: gyermekvédelmi gyámság
- különválnak a gyermek gondozója és törvényes képviselője
- Gyámrendelés szükségessége - hivatalból is
- Nevezett gyám
- nem: nem viselhet gyámságot; nem vállalja, akadályozott
- gyermeket veszélyeztet
- Rendelt gyám
- közeli hozzátartozó
- más hozzátartozó, alkalmas személy

- Kötelező gyámrendelés:
 - ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek
 - bíróság a gyermeket elhelyezte
 - családba fogadták
- Gyermekvédelmi gyámság:
 - nevelésbe vett gyermek
 - ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek (gyermekvédelem rendszerében)
 - gyermek titkos örökbefogadásához járultak hozzá
 - szülők ismeretlen helyen, kísérő nélküli gyermek
- Többes gyámrendelés – házastársak közösen, két közeli hozzátartozó, gyermek vagyonának kezelése különös szakértelmet igényel
- A gyámi tisztség vállalás kérdése
- Nem rendelhető gyámként pl. nevelésbe vett gyermek szülője

- Gyermek véleményének figyelembe vétele
- Alapvetően a szülő jogállása,
 - szűkebb: nem járulhat hozzá örökbefogadáshoz
- Vagyonkezelés tekintetében is szűkebb: amit készen tartani nem kell, azt a gyámhatóságnak át kell adni - szemben a szülővel, akinek nem (új szabály)
- Gyámhatóság felügyeletet gyakorol
 - gyermekvédelmi gyámság esetén: irányítás
- Vagyonkezelésről évente számadási kötelesség
 - egyszerűsített számadás lehetséges
 - közeli hozzátartozó ez alól is mentesíthető
 - eseti számadásra kötelezhető

- Gyermek nevelőszülője nem lehet gyermekvédelmi gyám
- A gyámhatóság bizonyos gyámi feladatokat adhat a nevelőszülőnek
 - a gyám is kezdeményezheti, ha
 - Nevelőszülő legalább két éve saját háztartásában neveli a gyermeket
 - Nevelésbe vétel megszüntetése nincs folyamatban
- Gyermekvédelmi gyám figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését
- adott esetben gyermekvédelmi gyám és nevelőszülő együttműködése
- Eseti, rendes számadás és végszámadás

- Gyámság megszűnik
 - halál, nagykorúság, szülői felügyelet beállása
- Gyám tisztsége megszűnik
 - gyámság megszűnik
 - gyám meghal
 - gyámot felmentik
 - alkalmatlan, ezt kéri, gyermek érdeke más kirendelését teszi szükségessé
 - gyámot elmozdítják
 - kötelesség elhanyagolása
 -
- Végszámadás szükséges ennek megszűnésekor

- Kérelemre vagy hivatalból rendeli ki a gyámhatóság
 - Érdekellentét vagy tényleges akadály miatt nem járhat el a szülő/gyám
 - Jogok megóvása érdekében
 - Szülő nem lehet törvényes képviselő érdekellentét miatt
 - Apai elismerő nyilatkozathoz való hozzájárulás (érdekellentét miatt)
 - Apaság megállapítása iránti perben – ha gyermek ellen is meg kell indítani
 - Örökbefogadás felbontása iránti eljárás
 - Kiskorú tanú és törvényes képviselője közötti érdekellentét
-
- Lehetőség szerint ugyanaz a személy
 - Ítézőképes gyermek véleménynek figyelembevétele

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE